

TELESUR

Keeping us in touch

**JAARVERSLAG
2017**

INHOUDSOPGAVE

Profiel	04
Voorwoord van de directeur	05
Kerncijfers 2017	07
Meerjaren financieel overzicht	08
Kernwaarden	09
Historisch overzicht	10
Missie en visie	11
Betekenis logo en kleuren	11
District Marowijne; Het binnenland aan de kuststrook	12
Mayra Colom, het onverzettelijke schoolhoofd	14
Bestuur	16
De Raad van Commissarissen	17
Verlag van de Raad van Commissarissen	18
De directie van Telesur	19
Organogram	20
Oscar Awese, coach en vader van jongeren	21
Bedrijfsverslag 2017	23
Macro- Economische ontwikkelingen	24
Hoogtepunten	24
Vooruitblik 2018	28
Soerat Irodikromo, gedecoreerde gamelangoeroe	29
De samengevatte geconverteerde SRD jaarrekening 2017	31
Balans per 31-12-2017	31
Resultatenrekening 2017	32
Verloopoverzicht eigen vermogen 2017	33
Kasstroomoverzicht 2017	34
Algemene toelichting op de samengevatte geconverteerde SRD jaarrekening 2017	35
Overzicht van de materiële vaste activa per 31-12-2017	42
Verklaring van de onafhankelijke accountant	43
Tresna Pinas, veelzijdige Moengonese	45
De Telesur locaties in Suriname	48

PROFIEL

VOORWOORD VAN DE DIRECTEUR

Beste lezer,

Voor Telesur is 2017 een jaar geweest waarin enerzijds planmatig is gewerkt aan het beheersen en waar mogelijk verminderen van de uitgaven en anderzijds is getracht de inkomsten te vergroten. Daarbij zijn steeds het verstrekken van optimale dienstverlening en kwalitatief goede telecommunicatieverbindingen als randvoorwaarden gesteld. Op deze wijze is gewerkt aan realisatie van het thema van 2017, "We improve to serve ". In het Telesur jaarverslag 2017, doen wij verslag over het traject dat is afgelegd om invulling te geven aan de hiervoor genoemde beleidsdoelstellingen. Bij het opmaken van de balans kan gesteld worden dat wij als bedrijf in staat zijn geweest deze doelstellingen ten dele te realiseren.

Enkele speerpunten van het in 2017 gevoerde beleid zijn onderstaand samengevat:

- Structureren van inkoopprocedures door de afdeling Corporate Audit met als hoofddoel kostenbesparing.
- Investeren in telecominfrastructuur en netwerkverbindingen met name het Telesur Nationaal Breedband Project.
- Performancemeting, – analyse en trendwatching ter ondersteuning van bedrijfsinnovatie en -ontwikkeling.
- Marketingacties via sociale media.
- Verbeteren administratie en registratie van klantcontact om met daaruit verzamelde data de dienstverlening te verbeteren.
- Bouw van magazijnen en automatisering van het voorraadbeheer.
- Training van personeel en toepassing geautomatiseerde administratie-applicaties op verschillende afdelingen.
- Optimaliseren samenwerkingsverbanden met internationale telecom dienstverleners.
- Herbouw Telesur branche Nickerie.
- Viering 30-jarig bestaan ATV.

In financieel opzicht kan gemeld worden dat het ons is gelukt het tij te keren en 2017 wordt dan ook afgesloten met een positief resultaat. Het traject van publicatie van gecontroleerde jaarrekeningen van verstreken jaren wordt onverkort voortgezet in nauwe samenwerking met de externe accountant.

Wij beëindigen dit voorwoord met aan te geven, dat wij ons als Telesur-familie zullen blijven bijveren de klantenservice centraal te stellen bij alle projecten die uitgevoerd worden. Hiermee wordt bewerkstelligd dat Telesur zich zowel op kort als lang termijn kan ontwikkelen.

Hartelijke Telesur groeten,

Mike Antonius, MBA
Directeur Telesur

PARANAM 32
AFFOBAKKA 107
ONVERWACHT 27
ZANDERIJ 45

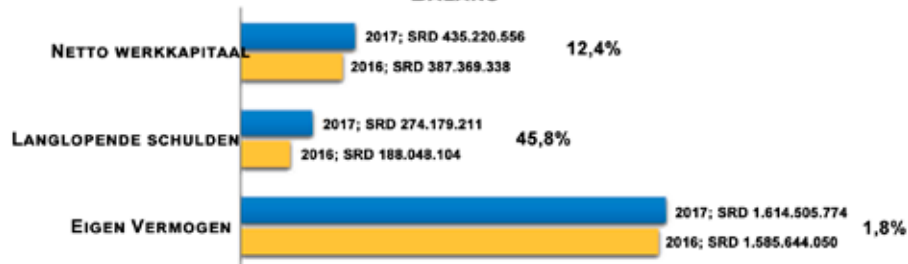
UITKIJK 26
GRONINGEN 43
CORONIE 138
NICKERIE 237

BOXSBERG 9
MEERZORG 3
MOENGO 96
ALBINA 141

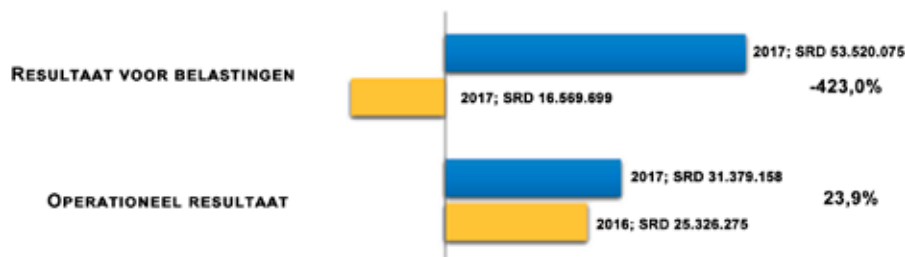
Bewegwijzeringsbord districtsplaatsen in centrum van Paramaribo

KERNCIJFERS 2017

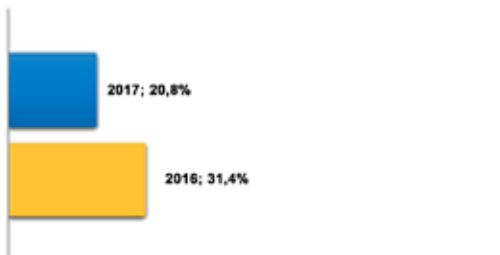
BALANS

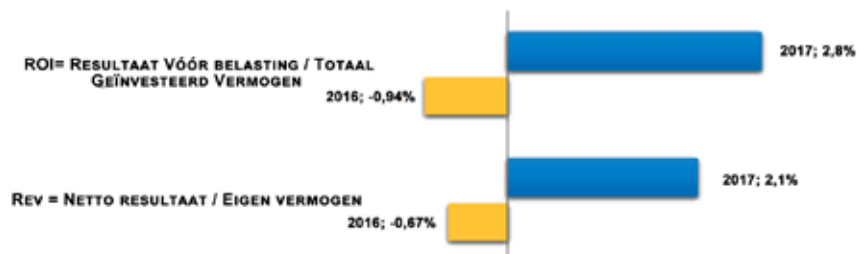
RESULTATENREKENING

OMZETGROEI

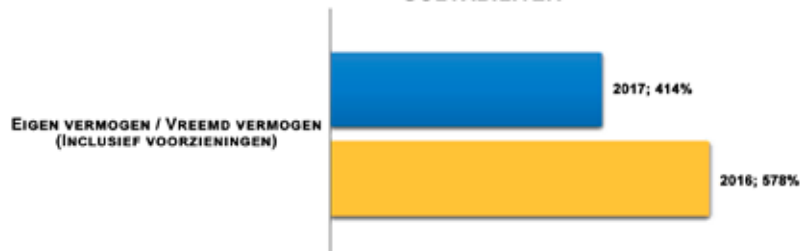
RENTABILITEIT

LIQUIDITEIT

SOLVABILITEIT

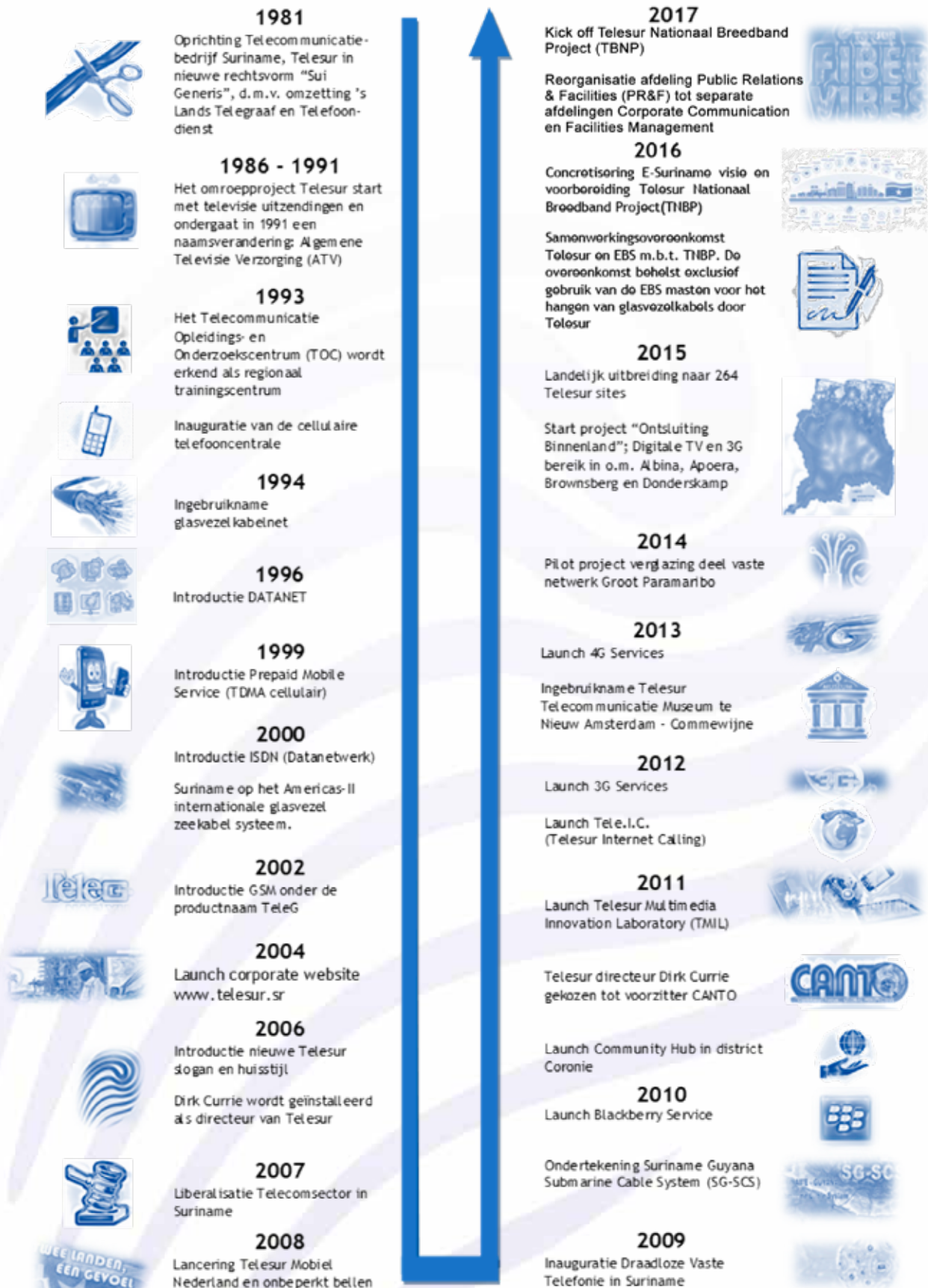
MEERJAREN FINANCIËEL OVERZICHT

Jaar	2017	2016	2015	2014	2013
Resultaten					
	<i>× SRD '1000</i>				
Netto-Opbrengsten	636.053	526.543	397.784	371.515	371.655
Kosten	604.674	501.217	376.752	352.813	350.112
Bedrijfsresultaat	31.379	25.326	21.032	18.703	21.543
Resultaat Vóór Belastingen	53.520	(16.570)	25.774	10.452	32.077
Resultaat Na Belastingen	34.253	(10.605)	22.384	7.049	20.530
Balans					
Balanstotaal	2.288.137	2.094.131	1.234.345	981.737	960.101
Vaste Activa	1.570.700	1.474.268	839.910	679.132	567.338
Vlottende Activa	717.437	619.863	394.435	302.605	392.762
Eigen Vermogen	1.614.506	1.585.644	863.450	687.930	690.519
Voorzieningen + Vreemd Vermogen	673.631	508.487	370.895	293.806	269.581
Financieringsratio's					
	<i>In procenten</i>				
Eigen Vermogen/ Vreemd Vermogen	290,2%	377,0%	232,8%	234,1%	256,1%
Eigen Vermogen/ Totale Vermogen	70,6%	75,7%	70,0%	70,1%	71,9%
Liquide Middelen + Vorderingen/ Vlottende Schuld	237,5%	242,4%	185,9%	153,5%	206,0%
Rentabiliteitsratio's					
Resultaat Na Belastingen/ Eigen Vermogen	2,1%	-0,7%	1,5%	1,0%	3,0%
Resultaat Na Belastingen/ Totaal Werkzaam Vermogen	1,7%	0,6%	2,2%	0,9%	2,6%
Bedrijfsresultaat/ Netto Opbrengsten	4,9%	4,8%	5,3%	5,0%	5,8%
Resultaat Na Belastingen/ Netto Opbrengsten	5,4%	-2,0%	5,6%	1,9%	5,5%
Werknemersbestand					
	<i>Aantallen</i>				
Werknemers per jaareinde	842	839	769	817	798

DE TELESUR KERNAWAARDEN

HISTORISCH OVERZICHT TELESUR

MISSIE EN VISIE VAN TELESUR

Missie: Communicatie faciliteren middels innovatieve marktgerichte oplossingen

Visie: Leider blijven van de communicatie-ontwikkeling van Suriname

BETEKENIS TELESUR LOGO EN KLEUREN

TELESUR

Keeping us in touch

- Afgeleid van een vingerafdruk:
- Vertegenwoordigt de eigen identiteit.
- Geeft invulling aan de missie; diensten en producten.
 - Persoonlijk / op maat leveren aan de klant.
- Vertegenwoordigt het uniek zijn van het bedrijf.
- Legt de associatie met de eindgebruiker:
 - Hij / zij herkent zich in het logo.
- Zeven lijnen evenals het aantal letters van Telesur.

DE TELESUR KLEUREN GEEL EN BLAUW

GEEL is geassocieerd met:

- Intellect
- Eer
- Energie
- Loyaliteit
- Stimulatie van mentale activiteiten
- Vreugde
- Geluk
- Aandacht

BLAUW is geassocieerd met:

- Betrouwbaarheid
- Eerlijkheid
- Wijsheid
- Zekerheid
- Accuratesse bij promotie van "hightech" producten
- Intelligentie
- Geloof

DISTRICT MAROWIJNE: HET BINNENLAND AAN DE KUSTSTROOK

Marowijne is het district bij uitstek om al reizende in de kuststrook te proeven hoe het vertoeven is in de boezem van het binnenland. Dat zegt veel over de ongereptheid van de natuur in dit district. Marowijne is bekend om zijn legstranden waar zeeschildpadden, waaronder de reusachtige lederschildpad (Aitkanti), komend van andere windstreken hun eieren leggen. Het natuurreservaat Galibi is om die reden een toeristische trekpleister.

BODEMSCHATTEN

Marowijne is rijk aan bodemschatten. Begin twintigste eeuw werd bauxiet ontdekt nabij Moengo dat dit Suralco-stadje deed floreren. Gelegen in glooiend landschap is Moengo een voorbeeld van prachtige stadsarchitectuur naar Amerikaans model. Albina, de hoofdplaats van het district Marowijne ligt eveneens oogstrelend gesitueerd aan de bochtige, brede Marowijnerivier met aan de overkant “Frankrijk”, zoals Saint Laurent du Maroni wordt genoemd. Albina, aanvankelijk gesticht als handelsplaats, werd na de Eerste Wereldoorlog vooral bekend als badplaats. Dankzij het levendige, heen en weer gaande boottransport van mensen en goederen heeft Albina haar dynamiek behouden.

POSITIEVE IMPACT

Ook in Moengo zijn er inspanningen om het weer economisch te laten floreren en leefbaar te maken. Individuen zetten hun schouders eronder: zij het als leerkracht, jongerencoach of cultuurbehouder. Met minimale middelen en een grote dosis doorzettingsvermogen maken zij, hoe kleinschalig ook, een positieve impact op de toekomst van hun naaste omgeving. Met Marowijne als thema, maakt u in dit jaarverslag kennis met vier van die steunpilaren.

Korjaal aan de Beneden-Marowijnerivier

Aanmeerplaats voor de overtocht naar Saint-Laurent, Frans-Guyana

Achterzijde winkelpromenade Waterkant Albina

MAYRA COLOM. HET ONVERZETTELIJKE SCHOOLHOOFD

‘IK WIL DAT KINDEREN IETS WORDEN EN TROTS TERUGKEREN’

Bij de Iporomaschool in Erowarte, ongeveer vijf kilometer van Albina, eindigt het geasfalteerde weggetje abrupt, vlak voor een zandstrandje aan de brede Marowijnrivier. Hierdoor lijkt je in een uiterste uithoek van de wereld te zijn beland. Zo'n vijftig leerlingen zingen het volkslied tijdens de vlaggenparade. Op deze kleinschalige school wordt groots werk verricht door schoolhoofd Mayra Colom en haar vaak overbelast team. "Nooit opgeven!" is haar levensmotto. Zelf zat ze in de vierde klas van deze school, toen haar familie in 1986 uitweek naar Frans- Guyana vanwege de Binnenlandse Oorlog. Toch moest ze elke dag met de boot oversteken om de school in Albina te bereiken. Na het MULO studeerde zij aan het Surinaamse Pedagogisch

studeerde zij aan het Surinaamse Pedagogisch Instituut (SPI) en werd daarna 'hulpkracht' op de Iporomaschool.

MEERDERE KLASSEN

Het moederschap heeft Colom niet ervan weerhouden door te studeren. Ze behaalde de onderwijzersakte en hoofdakte en keerde terug naar de Iporomaschool. Ze stond eerst voor de kleuterklas en werd daarna verantwoordelijk voor de eerste en de tweede klas. "Dat was een ervaring voor mij: hoe moest ik in twee klassen tegelijk lesgeven?" Toen daarna ook het toenmalige schoolhoofd ziek werd, waren een andere collega en ik verantwoordelijk voor de leiding van de school." De 'grootste uitdaging' voor Colom kwam in 2013, toen zij de vijfde en zesde klas én de schooladministratie overnam van het zieke schoolhoofd dat niet meer herstelde. "Het was echt te zwaar. Toch heb ik volgehouden, uit medeleven met de kinderen. Ik ken ze allemaal persoonlijk en het is belangrijk dat ze dichtbij huis naar school kunnen"

TROTS TERUGKEREN

Toen Colom zelf de muloschool in Moengo bezocht, moest ze 's ochtends in het donker op de fiets naar Albina over een hele slechte weg. Ook tijdens haar vervolgstudie maakte ze lange dagen vanwege de slechte staat van de wegen die leidden naar de opleiding. "Toch bleef ik doorgaan. Die ervaringen deel ik met mijn leerlingen zodat ze nooit opgeven. Ik zeg ze ook: "Vader of moeder kan je altijd nog worden, maar een diploma halen niet." De inspanningen van Colom en haar team hebben enorme impact op de toekomst van de leerlingen. De afgelopen jaren slaagde tussen de 70 en 80 procent voor de schooltoets. "Ik wil dat de kinderen zeggen: "We gaan wat worden in de maatschappij" en trots terugkeren naar Erowarte om ontwikkeling te brengen. Dat is mijn streven."

Schoolhoofd Mayra Colom van de Iporomaschool te Erowarte

Leerlingen Iporomaschool te Erowarte

BESTUUR

RAAD VAN COMMISSARISSEN

Per juli 2020

VERSLAG VAN DE RAAD VAN COMMISSARISSEN

Ter voldoening aan artikel 15 van de Wet op Telecommunicatievoorzieningen hebben wij de balans en de resultatenrekening van het Telecommunicatiebedrijf Suriname, Telesur, over het boekjaar 2017 evenals de toelichting daarop, gecontroleerd en hebben ons daarbij doen bijstaan door Accountantskantoor Tjong A Hung N.V. Die externe accountant heeft een controleverklaring verstrekt waarin een oordeel met beperking is gegeven met betrekking tot de USD-jaarrekening 2017 van Telesur en uit hoofde van deze verklaring hebben wij dit jaarverslag waar de balans per respectievelijk 31 december 2017 en de resultatenrekening over hetzelfde jaar deel van uitmaken, vastgesteld.

Conform artikel 17, lid 1 van dezelfde wet adviseert de Raad van Commissarissen de Algemene Vergadering van Aandeelhouders om vastgestelde winsten van de komende 10 (tien) jaren te houden bij Telesur met de volgende bestemmingen.

1. Terugbetalen van de leningen bij de Bank of China (USD 25 miljoen) en de Export Import Bank of China (USD 98,5 miljoen).
2. Het verrekenen van de openstaande schulden van de Surinaamse Overheid aan Telesur (SRD 168,5 miljoen per juni 2019).
3. Betaling van facturen voor de afgenomen diensten (Safe City, Datacenter, video conferencing, datalijnen, belverkeer, SMS etc.) door de Republiek Suriname.
4. Het verder uitvoeren van het Project Ontsluiting Binnenland, conform het beleid van de Surinaamse Overheid.

Bij het eerder inlopen van het bovenstaande zal Telesur conform de wettelijke bepaling wederom overgaan tot uitkering van dividend.

Wij adviseren daarom de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Telesur, de balans per 31 december 2017 en de resultatenrekening van hetzelfde jaar vast te stellen alsook de geadviseerde winstbestemming goed te keuren. Deze vaststelling strekt op grond van artikel 15, lid 7 van eerdergenoemde wet tot decharge van de directie en de Raad van Commissarissen van Telesur voor het in 2017 gevoerde bestuur en het gehouden toezicht.

Bovenstaand advies aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Telesur is goedgekeurd en overgenomen door de vertegenwoordiger van de aandeelhouder, de minister van Openbare Werken, Transport & Communicatie de heer Mr. Vijay Chotkan.

Tot slot spreken wij met genoegzaam onze waardering en erkentelijkheid uit voor de wijze waarop de directie en alle overige medewerkers van Telesur zich gedurende het eerdergenoemd jaar voor de onderneming hebben ingezet.

Raad van Commissarissen van Telesur

De heer G. Hew A Kee, PhD

De heer Drs. J. Bolman

Mevrouw F. Harpal-van Ommeren MPA, BSc

De heer Ir. R. Abrahams

De heer Ing. R. Doekhie

Mevrouw Drs. M. Isselt, MBA

President Commissaris

Plaatsvervangend President Commissaris

Secretaris

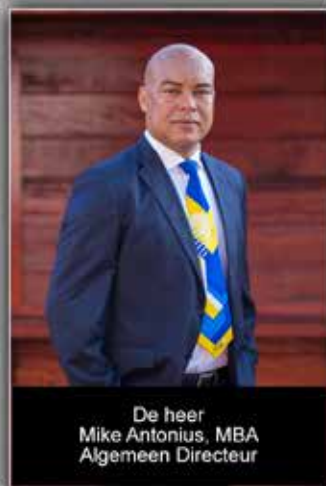
Lid

Lid

Lid

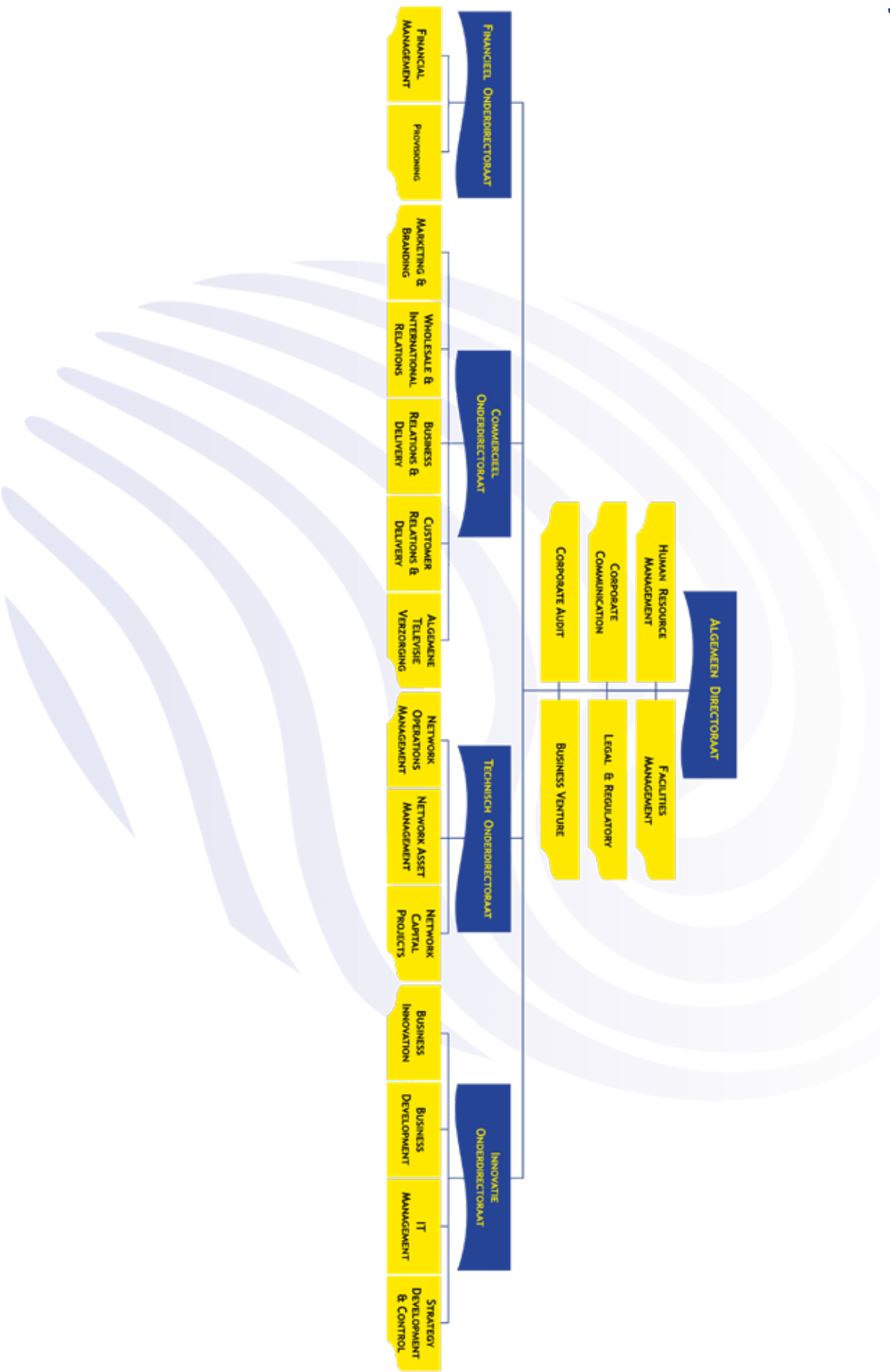
DE DIRECTIE VAN TELESUR

Per juli 2020

ORGANOGRAM TELESUR

Per Juli 2020

OSCAR AWESE, COACH EN VADER VAN JONGEREN

“DOOR HUISWERK MAKEN, BETERE CIJFERS”

Het is maandagmiddag omstreeks vijf uur. Op een omrasterd kunstgrasveld in hartje Albina voetballen twee jongensteams in gele en blauwe tenues tegen elkaar. Vanuit de tribune kijkt de 50 jarige (ten tijde van het interview) trainer, begeleider en beheerder Oscar Awese toe.

“Kinderen zie ik als de toekomst. Toen ik kind was, had ik dit niet. Deze dorpskinderen zijn ook mijn familie”, vertelt hij. Awese is er elke middag om ongeveer tachtig voetballustige jongeren op te vangen. “Sport is heel belangrijk voor wie naar school gaan”, zegt Awese over zijn drijfveer. “Het is verfrissend voor hun hersenen en brengt ze discipline bij. Ik vind het belangrijk om elke middag met deze jongeren bezig te zijn. Anders hangen zij op straat of in de supermarkten en plegen sommigen winkeldiefstal.”

TIENERCLUBLEIDER

Awese heeft de lagere school niet afgerond, vanwege de Binnenlandse Oorlog die in 1986 uitbrak. Met zijn familie vluchtte hij naar Frans-Guyana, waar zij jaren in een vluchtelingenkamp verbleven. Daarvoor was hij tienerclubleider bij de Baptistengemeente in Alfonsdorp, waar hij samen met een zending elke vrijdag Bijbelse verhalen aan kinderen vertelde. “Veel van deze kinderen zijn overleden tijdens de oorlog”, haalt hij pijnlijk op. “Hun namen staan op het monument in Moiwana. Daar zijn de meesten overleden.” Ook in het vluchtelingenkamp hield Awese zich bezig met kinderen en sport. In 1997 keerde hij terug naar Albina en ging daarmee door. Het kunstgrasveld werd mede door zijn inspanningen als lid van de Albina Sportbond, door de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond geschonken aan Albina. “Voorheen was het een open veld waar kinderen ongecontroleerd renden met alle gevaren vanwege de auto’s.” De ballen en tenues krijgen zij van sponsors.

POSITIEVE IMPACT

Awese treedt ook op als ‘vader en advocaat’ voor zijn jongeren. Regelmatig loopt hij langs op school of thuis om te informeren of ze hun

Oscar Awese, voetbalcoach jongeren Albina

voor zijn jongeren. Regelmatig loopt hij langs op school of thuis om te informeren of ze hun best doen. Wie dat niet doet mag als ‘straf’ niet komen voetballen. “Door hun huiswerk te maken krijgen ze betere cijfers”, zegt hij over de positieve impact van zijn aanpak. “Bij straf leg ik ze ook uit wat te veranderen of te verbeteren. Ook thuis verandert hun gedrag.” Veel jongeren worden na school thuis niet opgewacht door ouders. “Dat is een groot sociaal probleem op Albina. Dus het is van belang dat wij met ze bezig zijn.” De inspanningen van Awese en zijn team werpen vruchten af. “Je ziet dat jongeren minder in de winkels rondhangen of worden opgepakt wegens diefstal. Als ouders hun kinderen niet thuis aantreffen dan weten ze: ‘Ze zijn bij Oscar.’ Ik vraag God om mij gezondheid te geven zodat ik nog jaren hiermee kan doorgaan.”

Coach Oscar Awese met twee strijdende voetbal-teams jongeren Albina

BEDRIJFSVERSLAG 2017

In het bedrijfsverslag wordt achtereenvolgens ingegaan op het volgende:

1. **DE MACRO-ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN**

Een korte beschouwing van de directie over de macro-economische ontwikkelingen die de omgeving schetsen waarin Telesur heeft geopereerd. Ook wordt ingegaan op ontwikkelingen in de telecomsector.

2. **HOOGTEPUNTEN**

Verslag van de directie over de ontwikkelingen binnen Telesur vormen de kern van het bedrijfsverslag 2017.

3. **VOORUITBLIK 2018**

De directie eindigt met een korte vooruitblik op de agenda die door Telesur zal worden afgewerkt ter versterking van de strategische positie van het bedrijf.

MACRO- ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

In 2017 werd in Suriname een economische groei gerealiseerd van 1,7%; een vooruitgang na 2 jaren van economische recessie met negatieve groeicijfers. De voornaamste aanjager van die groei was de stijging van de prijzen op de internationale goudmarkt waardoor de verdiensten uit de goudexport stegen. Ook de inflatie daalde scherp ten opzichte van 2016 en kwam uit op 22%. De officiële wisselkoers tussen de SRD en de USD steeg nauwelijks en in de bancaire sector vertoonden de financiële ratio's ook een positieve ontwikkeling. Desondanks is het een uitdaging om conform de instructie van de minister van Financiën, vreemde valuta te kunnen aankopen tegen de koers van de Centrale Bank van Suriname.

Het Telesur Nationaal Breedband Project (TNBP) is in 2017 geïmplementeerd met als doel, de bestendigheid van Telesur op te voeren. De investering bedraagt USD 115 miljoen, te realiseren middels een lening van de Staat Suriname bij de Export Import bank of China (EXIM Bank) t.w.v. USD 98.5 miljoen met een looptijd van 15 jaar tegen 3% rente en een aflossingsvrije periode van 5 jaar. De uitvoering van het TNBP zal een periode van tussen de 18 en 24 maanden beslaan.

HOOGTEPUNTEN

ALGEMEEN

De samenstelling van de directie van Telesur per 31 december 2017 verschilt van die ten tijde van de publicatie van dit jaarverslag. Volledigheidshalve wordt aangegeven dat per 31 december 2017 naast de heer M. Antonius, ook de heer R. Headley, de heer S. Tjitrotaroeno en de heer R. Naipal deel uitmaakten van de directie van Telesur.

Als hoogtepunten in 2017 kunnen vermeld worden:

- **Validatie van de e-Suriname visie door de directie**
Deze visie moet mede leiden tot een transformatie van de Surinaamse economie op digitaal gebied. Telesur wil als overheidsbedrijf een belangrijke rol spelen in het verrijken van het leven van de klanten en in de manier waarop het zakendoen plaatsvindt. De e-Suriname visie

is de eerste aanzet tot een geïntegreerde aanpak daartoe. Samen met geïdentificeerde en te identificeren partners zal die droom gerealiseerd worden. De eerste stap is gezet met de kick-off van het TNBP om de kustvlakte ultimo 2019 te voorzien van high speed internet, wat de basis zal vormen voor de verdere ontwikkeling van het ecosysteem, nodig voor de transformatie.

Middels deze visie wordt verder bijdragen aan de sociaaleconomische ontwikkeling van Suriname door het “enablen” van een breedband ecosysteem. Binnen dat ecosysteem is de rol van Telesur die van provider van toonaangevende ICT-diensten om de samenleving (overheid, bedrijven, organisaties en huishoudens) verder te verbinden. Daarnaast ook een rol voor als e-services enabler voor en van Suriname. Daarmee creëert Telesur enerzijds een platform voor zichzelf en anderzijds één voor de gehele Surinaamse economie voor het tot stand brengen van verschillende nieuwe e-services. Als enabler wil Telesur andere bedrijven in de gelegenheid stellen hun operatie en dienstverlening (verder) te digitaliseren waardoor zij in staat zijn hun concurrentiepositie te verbeteren. Hiermee ontstaan kansen voor bedrijven en diverse sectoren om verder te groeien en bij te dragen aan de realisatie van e-Suriname. Om gestalte te geven aan dat ecosysteem zal Telesur zelf participeren aan het ontwikkelen en lanceren van enkele e-services.

- **Kick-off Telesur Nationaal Breedband Project**

Op vrijdag 9 juni 2017 werd ceremonieel een start gemaakt met het TNBP. Bij deze gelegenheid waren als vertegenwoordigers van de regering aanwezig de minister van Openbare Werken, Transport & Communicatie, Jerry de Miranda en de vicevoorzitter van de Nationale Assemblée Melvin Bouva. Zij brachten samen met de president-commissaris van Telesur, Gardelito Hew A Kee, de directeur van Telesur, Mike Antonius en de vertegenwoordiger van Huawei, Zachary Qui Zhuyu een toast uit. In de verschillende toespraken werd de nadruk gelegd op het geloof in en de potentie van Telesur. Het hoogtepunt van de dag was de ingebruikname van de vernieuwde centrale te Clevia. Deze handeling werd verricht door de directeur van Telesur en de vicevoorzitter van de Nationale Assemblée. De ceremonie werd afgesloten met een snelheidstest waarbij voor de upload 48Mbps werd gemeten en voor de download 81,42Mbps.

- **Focus op content**

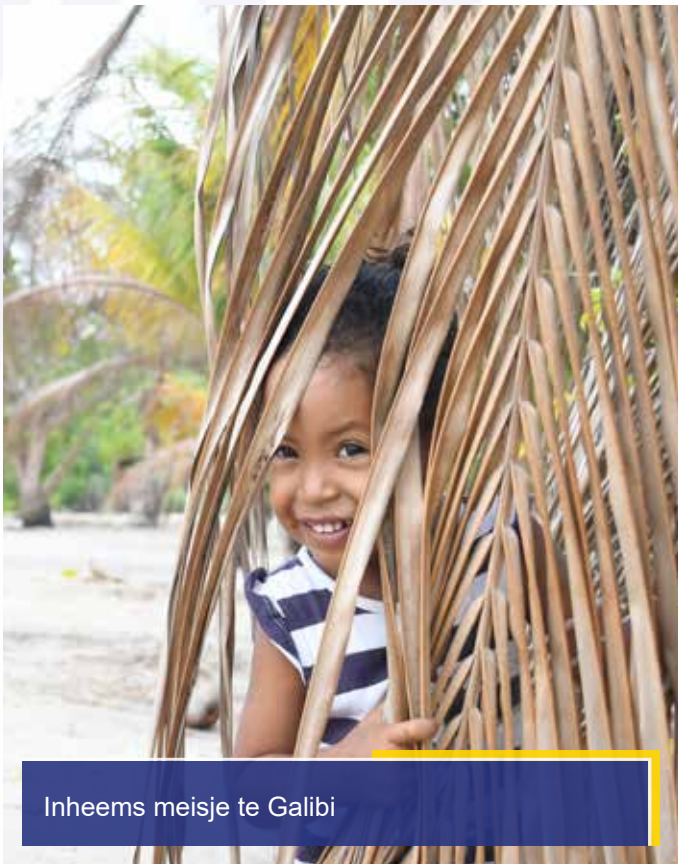
Een bekende uitspraak van Bill Gates is “Content is King”. Tegen die achtergrond worden de verdienmogelijkheden van content diensten bekeken. Die kunnen geleverd worden wanneer de internetcapaciteit naar klanten thuis is verhoogd. Een pakket bestaande uit bellen, televisie en internet is een voorbeeld van een triple play service die internationaal reeds wordt aangeboden. Er is een aanvang gemaakt om de mogelijkheden van Internet-TV te bekijken. Ook is er contact met diverse leveranciers van content. Als voorbereiding op de implementatie van een Telesur triple play service is content aangeschaft en voorlopig ondergebracht bij ATV. Om de kijkdichtheid van ATV te vergroten is besloten de strategie aan te scherpen. Allereerst is aangevangen met het traject “ATV nieuwe stijl”. Het doel van dat traject is geweest om vast te stellen wat nodig is om de organisatie van ATV te verbeteren en van daaruit te werken aan verbetering van de kwaliteit van de dienstverlening. De voornaamste reden hiervoor is het besluit om zoveel mogelijk gebruik te maken van het eigen televisiestation voor de promotie van Telesur producten en diensten. Kostenbeheersing is daarbij leidend. In dit kader is bepaald dat ATV qua content meer focus zal leggen op lokale producties.

“De Inheemsens” van Jozef Klas in het Marimbopark Albina

Brulaap in natuureservaat Galibi

Inheems meisje te Galibi

Kunstwerk van bauxiet te Moengo

PRODUCTONTWIKKELING

In het kader van productontwikkeling is een samenwerking aangegaan met KirpalaniKom (KKOM). Het primair doel hiervan is om churn op het Telesur netwerk tegen te gaan. Telesur heeft ten behoeve van Kirpalani NV, "Data & Voice/SMS bundels" gecreëerd, welke bestemd zijn voor prepaid abonnees. Deze zullen uitsluitend bij of via Kirpalani verkrijgbaar zijn onder de namen "KirpalaniKOM; een Mobile Virtual Network Operator op het Telesur netwerk".

BEDRIJFSORGANISATORISCH

In 2017 is een bedrijfsorganisatorische verandering doorgevoerd, namelijk de splitsing van PR uit de afdeling Public Relations & Facilities (PR&F) met als resultaat de afdelingen Corporate Communication en Facilities Management. Deze splitsing creëert een betere basis voor het waarborgen van de reputatie van het bedrijf en het managen van een belangrijk deel van de materiële vaste activa van het bedrijf.

FINANCIËLE IMPACT

Om de jaarrekening over het boekjaar 2017 te kunnen afronden is een intensief traject in het kader van de accountantscontrole afgewerkt. Dit heeft mogen resulteren in de vaststelling van de jaarrekening en verlening van decharge in een Buitengewone Algemene Vergadering van Aandeelhouders, geleid door de vertegenwoordiger van de Aandeelhouder, de minister van Openbare Werken, Transport & Communicatie de heer Mr. Vijay Chotkan. Het boekjaar 2017 is afgesloten met een positief financieel resultaat.

Om het financieel beleid van de organisatie verder te verbeteren wordt er in verhoogde mate prioriteit gegeven aan vastlegging van financiële processen en procedures. Hierbij wordt de nadruk onder andere gelegd op tijdige interne en externe verslaggeving, budgetbewaking en kasstroombeheer.

Een absolute randvoorwaarde voor het verbeteren van de financiële inrichting binnen de organisatie is het optimaal gebruik van beschikbare financiële softwarepakketten. In dat kader is er besloten om bedrijfsbreed een project op te starten, waarbij optimalisering zal plaatsvinden van het gebruik van het softwarepakket waarin onze financiële administratie wordt gevoerd.

VOORUITBLIK 2018

In 2018 zal de nadruk gelegd worden op “Operational Stability, Innovation & Growth”. Dit moet tot uiting komen in verbetering van de “Quality of Service, Seamless Customer experience, Seamless employee experience” en een robuuste basis voor groei. Hierbij wordt rekening gehouden met de transformatie die Telesur dient door te maken naar een digitale service enabler en provider.

Voor stabiliteit in de bedrijfsvoering wordt middels het TNBP geïnvesteerd in de infrastructuur, processen en systemen om de kwaliteit van de diensten en de dienstverlening te verbeteren om zo te komen tot een excellente en gestroomlijnde klantervaring (“excellent and seamless customer experience”) voor het behoud van klanten en het werven van nieuwe. De focus voor de investeringsbegroting 2018 is gelegd op de vaste infrastructuur, met name in het TNBP. Daarmee wordt een solide basis gelegd voor onze maatschappij, waarbinnen iedereen toegang heeft tot digitale communicatie. De investeringen in het breedband netwerk betreffen behalve het aanleggen van een vaste infrastructuur, ook het aanleggen van een digitale infrastructuur die gerelateerd is aan de e-Suriname visie.

SOERAT IRODIKROMO, GEDECOREERDE GAMELANGOEROE

‘MIJN IDEE IS OM ALLE CULTUREN TE MIXEN’

Op het erf van Soerat Irodikromo (ten tijde van het interview 71 jaar) in Moengo klinkt rustgevende door hemzelf gecomponeerde gamelanmuziek. Irodikromo is getooid in Javaanse klederdracht en zijn kleinkinderen luisteren toe. Hij bespeelt de drum en zegt na afloop daarover: “De drum is moeilijk, dat gaat zonder noten en daarvoor moet je gevoel hebben.”

De instrumenten moesten eerst goed worden afgestoft, want het is alweer een tijd geleden dat de groepsleden bij elkaar waren. De gamalans, gemaakt van ‘Suralco-ijzer’, zijn geërfd van een vorige groep waarvan de leden al overleden zijn. Irodikromo zet zich al ruim 25 jaar in voor cultuurbehoud. “Ik houd van de Javaanse en ook andere culturen. Mijn idee is eigenlijk om de culturen te mixen. Daarom hebben we 1992 de eerste “Ala kondreman dron” gespeeld met Henk Tjon in Thalia.”

AFNEMENDE INTERESSE

De interesse van jongeren neemt echter af, terwijl de groep van Irodikromo vergrijsd. “We hebben negen dames en onze zanger is al bijna negentig.” Zijn vader gaf les in gamelanmuziek en het wajang-poppenspel. “Bijna elke dag hoorde ik gamelan en leerde het zonder notaties. Van de negen kinderen was ik de enige die met cultuur bezig was.” Vroeger trad zijn groep elke week op met “jaran kepang-dansers”. Die glorie tijden zijn voorbij. “Toch moedig ik jongeren aan om les te komen volgen in plaats van te hangen op straat. Je krijgt gratis les en een drankje en toch willen ze niet. Dat is jammer.” Irodikromo heeft vijf generaties danseressen opgeleid en geeft elke zaterdag les. De vergrijzing wijt hij mede aan het ontbreken van een middelbare school in Moengo.

“Ik geef Javaanse dansles aan meisjes van negen tot en met vijftien jaar. Maar na de basisschool vertrekken zij naar Paramaribo om door te studeren. Nu heb ik helemaal geen meisjes meer die op dansles komen.”

Soerat Irodikromo geeft uitleg over gamelanmuziek

TWEEMAAL GEDECOREERD

Narda is al vijftientig jaar ‘leerling’ en zegt over Irodikromo: “Hij is onze gamelangoeroe. We hebben de muziek kunnen behouden en dat is zeer zeker aan hem te danken. Het is jammer dat weinig jongeren nog meedoen. Ze vinden hun mobieltje belangrijker en hebben geen interesse in cultuur. Hoe hoog kan de cultuur gehouden worden als er geen verjonging plaatsvindt?” Toch heeft Irodikromo erkenning gekregen voor zijn cultuurimpact op meerdere generaties. In 2018 is hij door de President gedecoreerd op Onafhankelijkheidsdag en in 2019 door de Federatie Javanisme Suriname. Leerling Rosie over haar goeroe: “Hij heeft het verdiend want hij doet dit echt uit liefde en voor onze cultuur, die hij wil behouden en overdragen. Wij waarderen dat zeer.”

Gamelangoeroe Soerat Irodikromo en zijn 'leerlingen' in actie

DE SAMENGEVATTE GECONVERTEERDE SRD JAARREKENING 2017

BALANS PER 31-12-2017

	31-12-2017	31-12-2016
	SRD	SRD
ACTIVA		
MATERIËLE VASTE ACTIVA		
Terreinen en gebouwen	167.678.004	166.971.454
Centrales en stations	291.800.827	344.838.349
Kabelnetten en straalverbindingen	709.955.768	663.853.538
Data en abonnee-apparatuur	106.830.191	115.925.497
Transportmiddelen	1.091.985	4.209.170
Overige materiële vaste activa	30.077.856	48.463.282
Onderhanden investeringen	211.883.527	79.703.150
	1.519.318.158	1.423.964.440
FINANCIËLE VASTE ACTIVA	51.381.422	50.304.023
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden	47.203.368	56.273.216
Vorderingen	330.839.606	264.701.602
Liquide middelen	339.394.039	298.888.218
	717.437.013	619.863.037
	2.288.136.593	2.094.131.500
PASSIVA		
EIGEN VERMOGEN		
Kapitaal	93.349.826	93.349.826
Bestemmingsreserve	54.283.519	-
Conversie reserve	983.682.999	977.424.821
Algemene reserve	459.541.188	503.090.131
Resultaat voorgaande jaren	-10.604.607	22.383.878
Resultaat lopend boekjaar	34.252.848	-10.604.607
	1.614.505.774	1.585.644.050
VOORZIENINGEN	117.235.152	87.945.648
LANGLOPENDE SCHULDEN	274.179.211	188.048.104
KORTLOPENDE SCHULDEN		
Schulden internationaal telecommunicatieverkeer	13.047.262	5.845.563
Crediteuren	45.177.634	22.294.629
Telefoonkaarten in omloop	18.528.513	36.894.609
Te betalen belastingen	107.850.181	71.300.381
Vooruit ontvangen bedragen	65.552.212	57.239.951
Schulden interconnectie	12.011.391	19.354.475
Overige schulden en transitoria	20.049.264	19.564.090
	282.216.456	232.493.698
	2.288.136.593	2.094.131.500

RESULTATENREKENING 2017

	2017	2016
	SRD	SRD
NETTO-OPBRENGSTEN		
Gereguleerde diensten	529.453.902	453.724.413
Niet gereguleerde diensten	244.120.450	176.305.544
Overige bedrijfsopbrengsten	9.081.435	9.710.677
	782.655.787	639.740.634
Af: Verkoop- en marketingkosten	-146.602.629	-113.197.733
	636.053.158	526.542.901
KOSTEN		
Personeelskosten	135.865.289	100.502.429
Kosten infrastructuur telecommunicatie	96.305.269	85.427.562
Algemene kosten	115.447.672	94.215.770
Dotatie/(vrijval) voorzieningen	16.553.230	15.437.387
Afschrijvingen materiële vaste activa	240.502.540	205.633.478
	604.674.000	501.216.626
Bedrijfsresultaat	31.379.158	25.326.275
FINANCIËLE BATEN EN (-LASTEN)		
Interestbaten en (-lasten)	1.190.770	3.596.384
Koerswinst (-verlies)	836.252	-65.344.403
	2.027.021	-61.748.020
	33.406.179	-36.421.745
OVERIGE BATEN EN (-LASTEN)	20.113.896	19.852.046
Resultaat vóór belastingen	53.520.075	-16.569.699
Af: Inkomstenbelasting	-19.267.227	5.965.091
Netto resultaat lopend jaar	34.252.848	-10.604.607

VERLOOPOVERZICHT EIGEN VERMOGEN 2017

Omschrijving	Kapitaal		Bestemmings- reserve		Conversie reserve		Algemene reserve		Resultaat voorgaande jaren		Resultaat lopend boekjaar		Totaal	
	SRD		SRD		SRD		SRD		SRD		SRD		SRD	
Balans per 1-1-2017	93.349.826		-		977.424.821		503.090.131		22.383.878		-10.604.607		1.585.644.049	
Correctie in de beginbalans-allocatie bestemmingsreserve	-	33.367.890	-		-		-33.750.644		-		-		-382.754	
Allocatie v.h. resultaat 2015 – Toevoeging aan bestemmingsreserve ^{*)}	-	20.915.629	-		-		-20.915.629		-		-		-	
Allocatie v.h. resultaat 2015 – verrekend met vordering aandeelhouder ^{*)}	-		-		-		-11.266.548		-		-		-11.266.548	
Resultaat bestemming 2015 ^{*)}	-		-		-		22.383.878		-22.383.878		-		-	
Allocatie van het boekresultaat 2016	-		-		-		-		-10.604.607		10.604.607		-	
Conversieverschillen - materiële vaste activa	-		-		-	-5.345.823	-	-	-		-		-5.345.823	
Conversieverschillen - overige	-		-		-	11.604.001	-	-	-		-		11.604.001	
Boekresultaat 2017	-		-		-		-	-	-		34.252.848		34.252.848	
Eindbalans per 31-12-2017	93.349.826		54.283.519		983.682.999		459.541.188		-10.604.607		34.252.848		1.614.505.774	

*) De winstbestemming 2015 is gebaseerd op het geconverteerde SRD-resultaat op de aandeelhoudersvergadering van 13 december 2017. Het bestemde resultaat ad SRD 22.383.878 is hoger dan het administratief resultaat ad USD 1.837.301. Het verschil tussen het bestemd resultaat en het administratief resultaat is ten laste van de algemene reserve geboekt.

KASSTROOMOVERZICHT 2017

	2017	2016
	SRD	SRD
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Bedrijfsresultaat	31.379.158	25.326.275
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	240.502.540	205.633.478
Voorzieningen	29.289.505	-14.564.124
Interestbaten en (-lasten)	1.190.770	3.596.384
Inkomstenbelasting	-19.267.227	5.965.092
Ontvangen dividend		-
Overige baten en (-lasten)	20.113.896	19.852.046
Koerswinst/(-verlies)	836.252	-65.344.403
	304.044.892	180.464.747
Mutaties in werkkapitaal:		
Voorraden	9.069.848	-31.561.259
Vorderingen	-66.138.004	-60.847.815
Kortlopende schulden	49.722.758	33.643.197
	-7.345.398	-58.765.877
	296.699.495	121.698.871
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-335.856.258	-816.855.686
Financiële vaste activa	-1.077.398	-23.136.623
	-336.933.656	-839.992.309
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Toevoeging aan bestemmingsreserve	54.283.519	
Toevoeging aan conversiereserve	6.258.178	732.799.029
Overige rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen	-54.666.273	-
Winstdeling	-11.266.548	
Langlopende schulden	86.131.106	118.513.199
	80.739.982	851.312.229
Toe-/afname) liquide middelen	40.505.821	133.018.790
Liquide middelen begin boekjaar	298.888.218	165.869.428
Liquide middelen eind boekjaar	339.394.039	298.888.218

ALGEMENE TOELICHTING OP DE SAMENGEVATTE GECONVERTEERDE SRD JAARREKENING 2017

1. ALGEMEEN

Aard van de bedrijfsactiviteiten

De activiteiten van het Telecommunicatiebedrijf Suriname, afgekort Telesur, bestaan hoofdzakelijk uit:

- de aanleg, instandhouding en het gebruik van telefoons, internetfaciliteiten en overige telecommunicatiemiddelen;
- het uitvoeren van bij of krachtens wettelijke regelingen aan haar opgedragen taken op telecommunicatiegebied;
- het zich belasten met die verrichtingen die uit hoofde van hun verband met voornoemde taken geacht worden tot haar werkgebied te behoren.

2. GRONDSLAGEN VAN WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

Grondslag voor opstelling van de geconverteerde jaarrekening

De geconverteerde jaarrekening is opgesteld op basis van de USD-jaarrekening, welke in overeenstemming is met algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving. De dochterondernemingen zijn niet geconsolideerd in de jaarrekening en zijn opgenomen onder "Financiële vaste activa".

Conversiemethode

De administratie van Telesur wordt gevoerd in USD. Ook de aangifte inkomstenbelasting vindt plaats in USD. De geconverteerde jaarrekening in SRD is ontleend aan de jaarrekening in USD. De geconverteerde SRD-jaarrekening geeft vanwege de koersschommelingen gedurende het jaar tussen de USD/SRD een benaderende balans en resultatenrekening weer. Vanwege de stijging van de koers tussen de SRD en de USD in 2017 (gemiddelde koers en een jaareindekoers van respectievelijk SRD 7,55 en SRD 7,52 voor USD 1 ten opzichte van SRD 6,26 respectievelijk SRD 7,49 in 2016) geeft de geconverteerde jaarrekening 2017 een ander beeld dan de USD-jaarrekening 2017.

De organen belast met governance hebben het stellige voornemen de administratieve valuta te wijzigen van USD naar SRD. De USD-jaarrekening 2017 is geconverteerd naar SRD op basis van het volgende:

Balans

- De onder het eigen vermogen opgenomen posten beginkapitaal, kapitaalstorting en algemene reserve zijn tegen de historische koers USD/SRG omgerekend, waarna het weer teruggerekend is in SRD. Zou het eigen vermogen niet zijn omgerekend in USD en terug zijn gerekend in SRD zou het aandelenkapitaal wezenlijk lager verantwoord zijn, indien de kapitaalstortingen in SRG rechtstreeks omgerekend zijn in SRD.
- Bij de materiele vaste activa is uitgegaan van de beginstanden in SRD uit de geconverteerde jaarrekening 2016, waarbij de eindstand 2017 gelijk is aan de eindstand in USD omgerekend tegen de balanskoers per 31 december 2017. De mutaties gedurende het jaar zijn omgerekend tegen de gemiddelde USD/SRD koers. Het verschil dat hierna ontstaat, is verantwoord als conversieverschillen (sluitpost).
- De overige balansposten zijn tegen de jaareindekoers per 31 december 2017 omgerekend.
- De post Conversieverschillen is als sluitpost gebruikt.

Resultatenrekening

- Alle posten zijn tegen de gemiddelde jaarkoers omgerekend.
- Dit blijft een benadering omdat voorbijgegaan wordt aan tussentijdse koersfluctuaties, die gedurende 2017 hebben plaatsgevonden en een wezenlijke impact hebben gehad op de financiële transacties.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering van activa en passiva en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaand jaar.

Grondslagen van waardering van activa en passiva:

Materiële vaste activa

Terreinen aangeschaft vóór 1 januari 1990 zijn gewaardeerd tegen de getaxeerde waarde per 1 januari 1990 terwijl aangeschafte terreinen na 1 januari 1990 voor de aanschafwaarde zijn opgenomen. De gebouwen, centrales en stations aangeschaft vóór 1 januari 1990 zijn opgenomen voor de getaxeerde waarde per 1 januari 1990 verminderd met de berekende afschrijvingen.

De gebouwen, centrales en stations aangeschaft na 1 januari 1990 zijn opgenomen voor de aanschafwaarde verminderd met de berekende afschrijvingen.

De andere materiële vaste activa zijn opgenomen voor de aanschafwaarde verminderd met de cumulatieve afschrijvingen.

De afschrijvingen vinden lineair plaats op basis van de geschatte economische levensduur.

De onderhanden investeringen zijn gewaardeerd tegen de hieraan bestede bedragen.

Het afschrijvingspercentage op jaarbasis bedraagt voor:

Gebouwen:	3½%	
Centrales en stations:	14%	- 33⅓%
Kabelnetten en straalverbindingen:	4%	- 25%
Abonnee-apparatuur:	4%	- 33⅓%
Transportmiddelen:	10%	- 33⅓%
Overige vaste activa:	33⅓%	

In 2015 is een deel van de terreinen en gebouwen getaxeerd. De actuele waarde van dit deel van de terreinen en gebouwen per 31 december 2015 bedraagt USD 34,7 miljoen.

Deze waarde is in de financiële cijfers van 2017 nog niet verwerkt. De financiële positie zal als gevolg van de taxatie van alle gebouwen en terreinen en verwerking in de jaarrekening een ander beeld geven.

Financiële vaste activa

Deelnemingen

De deelnemingen zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs.

Vorraden

Magazijnvoorraad

De magazijnvoorraden zijn opgenomen tegen de gemiddelde inkoopprijs onder aftrek van een voorziening voor incurantheid.

Goederen in bestelling

De goederen in bestelling zijn gewaardeerd tegen de factuurwaarde. Factuurwaarden uitgedrukt in andere valuta dan de rapporteringsvaluta zijn tegen de jaareinde koers omgerekend.

Vorderingen

Vorderingen telecommunicatieverkeer carriers

Deze zijn opgenomen tegen de nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor het debiteurenrisico. Voor de carriers is op individuele basis de hoogte van de voorziening bepaald.

Debiteuren particulier

Deze vorderingen zijn opgenomen tegen de nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor het debiteurenrisico.

Voorzieningen

Voorziening gepensioneerden

Betreft een voorziening voor suppletie pensioen, een maandelijkse tegemoetkoming en medische verzorging van gepensioneerden en toekomstige gepensioneerden. Het personeel, inclusief de directie van Telesur, is aangesloten bij het Pensioenfonds Suriname.

Volgens de "Ambtenaren Pensioenverordening 1972" is de maximale grondslag voor de pensioenuitkering gelijk aan het salaris van een departementsdirecteur bij de Overheid.

De voorziening wordt vastgesteld op basis van actuariële berekeningen.

Actuariële veronderstellingen

De volgende veronderstellingen zijn gehanteerd voor de berekening van de voorziening.

Trouwfrequentie en leeftijdsverschil

Een trouwfrequentie van 54% wordt verondersteld voor mannelijke en vrouwelijke werknemer. Een leeftijdsverschil van vijf jaren wordt verondersteld tussen levenspartners.

Rendement

Het verwachte rendement op lange termijn SRD-beleggingen is 14%. Dit rendementspercentage is gebaseerd op de verwachte gemiddelde rente op lage risico beleggingen van termijndeposito's bij lokale commerciële banken.

Indexering

Voor de jaarlijkse vergoedingen wordt uitgegaan van een indexering van 8.04%, per jaar hetgeen gelijk is aan het 10-jaars gemiddelde van het gepubliceerde inflatiepercentage.

Mortaliteit

De sterftekansen zijn gebaseerd op de mortaliteitspercentages die berekend zijn door de Kring van Actuarissen in Suriname over de observatieperiode 2010-2013 (KRIAS 2010-2013).

Begraveniskosten

De gemiddelde begraveniskosten zijn geschat op SRD 7.260 per overlijdensgeval.

Medische kosten

De volgende veronderstellingen zijn gehanteerd om de voorziening medische kosten te berekenen:

- Het gedeelte van de gepensioneerde personeelsleden in relatie tot de gehele populatie bedraagt 34,34%.
- De netto medische kosten voor gepensioneerden bedragen SRD 3.359.933 (voor het jaar 2018).
- De gemiddelde kosten per gepensioneerden, na kostenbesparingen bedragen SRD 4.976.

Overige activa en passiva

Voor zover niet anders is vermeld, worden overige activa en passiva tegen de nominale waarde gewaardeerd.

Grondslagen van resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen enerzijds de opbrengsten van de verkochte producten en de geleverde diensten en anderzijds de kostprijs van de verkochte producten en de geleverde diensten, de kosten en overige lasten over het jaar.

Onder netto-opbrengsten wordt verstaan:

- De aan klanten in rekening gebrachte bedragen voor geleverde diensten en goederen eventueel verminderd met de hierover verschuldigde vergoedingen aan carriers voor het uitgaand telecommunicatieverkeer, de aan distributeurs verschuldigde commissies voor de distributie van onder andere de telefoonkaarten en pincodes en de aan klanten verstrekte bonussen en kortingen;
- De vergoedingen van carriers voor binnenkomend telecommunicatieverkeer.

De winsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd. Verliezen worden verantwoord zodra deze voorzienbaar zijn. De kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

De belasting wordt berekend tegen het geldende tarief over het resultaat van het boekjaar rekening houdend met fiscale faciliteiten, voor zover van toepassing.

3. VALUTA

3.1 Presentatie-, rapporterings- en functionele valuta

Vanwege de hyperinflatie van de Surinaamse munt in het verleden is ingaande het boekjaar 1995 gekozen om de USD als presentatie- en rapporteringsvaluta te hanteren.

De geconverteerde jaarrekening in SRD is afgeleid van de USD-jaarrekening en de daaraan ten grondslag liggende administratie in USD. Voor de uitgangspunten van de conversie, verwijzen wij naar paragraaf "Conversiemethode" opgenomen onder "grondslagen van waardering van activa en passiva en resultaatbepaling".

3.2 Vreemde valuta

Monetaire activa en passiva luidende in een andere valuta dan de rapporteringsvaluta zijn omgerekend tegen de koers per balansdatum. De uit de omrekening voortvloeiende koersverschillen zijn opgenomen in de winst- en verliesrekening. Transacties in een andere valuta dan de rapporteringsvaluta gedurende de verslagperiode, zijn verwerkt tegen de koers op het moment van de afwikkeling.

De gehanteerde koersen van de belangrijkste valuta's zijn als volgt:

<u>31 December 2017</u>	<u>31 December 2016</u>
USD 1 = SRD7,52	USD 1 = SRD 7,49
USD 1 = Euro 0,83	USD 1 = Euro 0,95

De gemiddelde jaarkoers USD/SRD was 7,55 in 2017 (2016: USD/SRD 6,29).

4. GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN HET KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit banktegoeden en kasmiddelen.

Belastingen, rentebaten en soortgelijke opbrengsten, alsmede de rentelasten en soortgelijke kosten, worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

5. WET OP DE JAARREKENING

In augustus 2017 is de Wet op de jaarrekening goedgekeurd door het parlement. Op basis van deze wet zal Telesur de jaarrekening dienen op te stellen volgens de International Financial Reporting Standards (IFRS) vanaf het boekjaar 2020. Telesur is in het proces om zich voor te bereiden op de IFRS-conversie.

6. GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

De lening u/g van Datasur N.V. en Wise N.V. en diens rekening-courant verhoudingen met Telesur zijn per 1 januari 2018 omgezet in agioreserve.

7. NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

Huawei

In 2017 hebben Telesur en Huawei International Co. Limited een overeenkomst getekend voor de aanschaf en installatie van apparatuur voor het Nationaal Breedband Netwerk Project met een totale waarde van USD 115 miljoen.

Columbus Networks Ltd. Suriname/ Guyana Submarine Cable System

Op 12 augustus 2009 is door Telesur en GTT met Columbus Networks Ltd. een overeenkomst gesloten voor het aansluiten van de tweede zeekabel op de reeds bestaande netwerken te Trinidad. De ingangsdatum hiervan is gesteld op 1 februari 2010 en de looptijd bedraagt 20 jaren. Telesur betaalt hiervoor een maandelijkse fee van USD 6.718 aan Columbus Networks Ltd.

Overige

In het kader van het uitbreiden van haar netwerken heeft Telesur met diverse leveranciers contracten gesloten, ten bedrage van USD 49 miljoen exclusief invoerrechten en omzetbelasting, voor de levering van apparatuur, goederen en diensten. Per 31 december 2017 dienen nog apparatuur, goederen en diensten te worden ontvangen ten bedrage van USD 15,7 miljoen (SRD 117,8 miljoen). Hiervoor zijn per balansdatum nog geen facturen ontvangen. Dit bedrag is derhalve niet op de balans ultimo 2017 verwerkt.

8. LOPENDE RECHTSZAKEN

Door de bedrijfsjurist is melding gemaakt van de volgende rechtszaken te weten:

Ex-directieleden

Bodemprocedure

Twee ex-directieleden te weten de heren D. Currie en M. Muringen hebben een vordering tegen hun ontslag bij de kortgedingrechter ingesteld. Door de twee eerdergenoemde heren is een bodemprocedure ingesteld waarbij het volgende wordt geëist:

Drs. D.M.R. Currie

- Primair: de ontslagbeschikking van de Minister van Arbeid, als ook het aan hem verleende ontslag nietig te verklaren respectievelijk te vernietigen;
- Subsidiair: met ingang van 30 juni 2016 zijn salaris ad USD 12.000 per maand of de tegenwaarde daarvan in Surinaams courant door te betalen, vermeerderd met de boeterente (vertragsrente) van 50%, althans de wettelijke rente van 6% per jaar vanaf de dag der indiening tot aan de algehele voldoening;
- Meer subsidiair: betaling van een bedrag van USD 696.000 of de tegenwaarde daarvan in Surinaams courant vermeerderd met de wettelijke rente van 6% per jaar vanaf de dag der indiening tot aan de algehele voldoening.

M.K. Muringen MBA

- Primair: hetzelfde als de heer Currie;
- Subsidiair: doorbetaling van zijn salaris van SRD 20.000 per maand, vermeerderd met een boeterente (vertragingsrente) van 50%, althans met de wettelijke rente van 6% per jaar vanaf de dag van indiening tot aan de algehele voldoening;
- Meer subsidiair: betaling van SRD 1.200.000, vermeerderd met de wettelijke rente van 6% per jaar vanaf de dag der indiening tot aan de algehele voldoening.

Overige voormalige medewerkers

De volgende voormalige Telesur medewerkers hebben ook een rechtszaak aangespannen tegen Telesur voor het terugdraaien van de beëindiging van het dienstverband, waarbij geëist is om de salarisuitbetalingen en emolumenten uit te betalen, inclusief 6% wettelijke interest tot en met de dag dat het dienstverband is hersteld:

- Rahan, Henk
- Soemodikromo, Denny

Daarnaast is door deze twee voormalige medewerkers ook een rechtszaak aangespannen op 12 oktober 2017, waarbij geëist wordt, SRD 10.000 per dag te betalen vanaf voornoemde datum tot en met de dag van het herstellen van het dienstverband.

Bij de rechtszaak tegen mevrouw Braaf heeft de rechter op 3 juli 2019 in het voordeel van Telesur uitgesproken.

Intelsur N.V.

Telesur heeft een rechtszaak aangespannen tegen INTELSUR N.V. op 3 november 2009 voor een totaalbedrag van USD 641.235 verhoogd met 6%, dat betaalbaar wordt gesteld vanaf de dag van uitspraak tot aan de volledige uitbetaling. Daarnaast heeft Telesur verzocht om een maandelijks bedrag van USD 47.423 te betalen inclusief omzetbelasting van 8%, dat betaalbaar wordt gesteld op de laatste dag van elke maand.

Het voornoemde bedrag dient retrospectief betaald te worden vanaf de dag dat de overeenkomst is aangegaan tussen partijen op 30 oktober 2007. Deze rechtszaak betreft afgenomen diensten door Telesur voor de installatie van de International Private Line die beschikbaar zou zijn van Albina/Moengo naar het centrale Telecommunicatie Centrum van Intelsur in Paramaribo, Geyersvlijt. Deze rechtszaak is gepland voor 8 oktober 2019.

Amsitt N.V.

Door Amsitt N.V. zijn rechtszaken tegen Telesur aanhangig gemaakt:

- Er wordt geëist dat het contract tussen Amsitt en Telesur te niet wordt verklaard;
- Daarnaast wordt geëist dat Telesur een bedrag van USD 850.000 betaald ter compensatie voor inkomstenderving over de periode maart 2012 tot en met november 2013.

Deze rechtszaak is gepland op 9 juli 2019.

Atlantic Architects

Atlantic Architects heeft een rechtszaak aangespannen tegen Telesur op 15 juli 2013, waarbij geëist is dat Telesur een bedrag van USD 38.000 betaald dat toeneemt met het wettelijke interest percentage van 6% jaarlijks, vanaf de dag dat de rechtszaak is ingegaan tot en met de dag dat er een rechterlijke uitspraak is. De rechterlijke uitspraak wordt verwacht op 13 augustus 2019.

Er is geen voorziening voor rechtszaken nodig geacht voor voornoemde rechtszaken, omdat de

Er is geen voorziening voor rechtszaken nodig geacht voor voornoemde rechtszaken, omdat de bedragen of timing van de gebeurtenissen onzeker zijn en/of dat verwacht wordt dat de rechtszaken in het voordeel van Telesur zullen zijn.

Stichting Boshuizen Training & Consultancy Suriname

Stichting Boshuizen Training & Consultancy Suriname heeft een rechtszaak aangespannen tegen Telesur op 30 oktober 2017, waarbij de openstaande vordering van SRD 15.846 opgeëist wordt.

De rechterlijke uitspraak wordt verwacht op 2 oktober 2019.

OVERZICHT VAN DE MATERIEËLE VASTE ACTIVA PER 31-12-2017

	Terreinen en gebouwen	Centrales en stations	Kabelnetten en straal-verbindingen	Data en abonnee-apparatuur	Transport-middelen	Overige materiële vaste activa	Onderhanden investeringen	Totaal
	SRD	SRD	SRD	SRD	SRD	SRD	SRD	SRD
1-1-2017								
Aanschafwaarde	132.626.457	1.239.810.037	1.088.259.249	172.158.560	35.876.367	257.203.651	37.255.434	2.963.189.756
Gecumuleerde afschrijving	-43.250.003	-1.067.417.981	-741.914.081	-93.690.709	-35.729.108	-237.947.732	-	-2.219.949.613
Conversieverschillen	77.595.000	172.446.293	317.508.369	37.457.646	4.061.911	29.207.363	42.447.716	680.724.298
Boekwaarde	166.971.454	344.838.349	663.853.538	115.925.497	4.209.170	48.463.282	79.703.150	1.423.964.441
Mutaties 2017								
Investeringsen	6.234.430	37.834.755	113.082.839	36.499.311	-	4.471.941	-198.765.527	-642.250
Overboeking van onderhanden werk	-	-	-	-	-	-	-10.820.342	-10.820.342
Toevoeging aan onderhanden werk	-	-	-	-	-	-	341.973.043	341.973.043
Conversieverschillen	668.628	1.598.291	2.485.645	502.458	29.363	268.232	-206.796	5.345.823
Afschrijvingen	-6.196.509	-92.470.569	-69.466.254	-46.097.075	-3.146.548	-23.125.600	-	-240.502.555
Totaal	706.550	-53.037.522	46.102.231	-9.095.306	-3.117.185	-18.385.427	132.180.377	95.353.718
31-12-2017								
Aanschafwaarde	138.860.888	1.277.644.793	1.201.342.088	208.657.871	35.876.367	261.675.592	169.642.607	3.293.700.206
Gecumuleerde afschrijvingen	-49.446.511	-1.159.888.550	-811.380.335	-139.787.784	-38.875.656	-261.073.332	-	-2.460.452.168
Conversieverschillen	78.263.628	174.044.584	319.994.015	37.960.104	4.091.275	29.475.596	42.240.920	686.070.121
Boekwaarde	167.678.004	291.800.827	709.955.768	106.830.191	1.091.985	30.077.856	211.883.527	1.519.318.159
Afschrijvingspercentage	3 1/2%	14% - 33 1/3%	4% - 25%	4% - 33 1/3%	10% - 33 1/3%	33 1/3%		

Aan: de Directie en de Raad van Commissarissen van het
Telecommunicatiebedrijf Suriname (Telesur)

VERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Ons oordeel met beperking

De samengevatte geconverteerde SRD-jaarrekening 2017 van het Telecommunicatiebedrijf Suriname (Telesur) te Paramaribo, zoals opgenomen op de pagina's 31 tot en met 42, is ontleend aan de gecontroleerde USD-jaarrekening 2017 van het Telecommunicatiebedrijf Suriname (Telesur).

Naar ons oordeel is de samengevatte geconverteerde SRD-jaarrekening 2017 in alle van materieel zijnde aspecten ontleend aan de gecontroleerde USD-jaarrekening 2017 van het Telecommunicatiebedrijf Suriname (Telesur) en geconverteerd op basis van de grondslagen zoals beschreven in de toelichting op de samengevatte geconverteerde SRD-jaarrekening. Echter, de samengevatte geconverteerde jaarrekening 2017 bevat een mogelijke afwijking in dezelfde mate als de gecontroleerde USD-jaarrekening 2017 van Telesur.

De samengevatte geconverteerde SRD-jaarrekening 2017 bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017;
2. de winst- en verliesrekening en het kasstroomoverzicht over 2017; en
3. de toelichting op de samengevatte geconverteerde jaarrekening.

Samengevatte geconverteerde SRD-jaarrekening

De samengevatte geconverteerde SRD-jaarrekening 2017 is afgeleid van de USD-jaarrekening 2017. De samengevatte geconverteerde SRD-jaarrekening 2017 bevat niet alle toelichtingen die zijn vereist op basis van algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving. Het kennismaken van de samengevatte geconverteerde SRD-jaarrekening 2017 en onze verklaring daarbij kan derhalve niet in de plaats treden van het kennismaken van de gecontroleerde USD-jaarrekening 2017 van het Telecommunicatiebedrijf Suriname (Telesur) en onze controleverklaring daarbij.

De samengevatte geconverteerde SRD-jaarrekening 2017 en de gecontroleerde USD-jaarrekening 2017 bevatten geen weergave van gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden sinds de datum van onze controleverklaring van 10 juli 2019.

De gecontroleerde USD-jaarrekening 2017 en onze controleverklaring daarbij

Wij hebben een oordeel met beperking verstrekt bij de gecontroleerde USD-jaarrekening 2017 van het Telecommunicatiebedrijf Suriname (Telesur) in onze controleverklaring van 10 juli 2019. De

basis voor ons oordeel met beperking was gerelateerd aan de telefoonkaarten in omloop opgenomen aan de passivazijde van de balans. Als gevolg van organisatorische omstandigheden hebben wij geen voldoende en geschikte controle-informatie kunnen verkrijgen omtrent de juistheid en volledigheid van eerdergenoemde post en de gerelateerde winst- en verliesrekeningpost. Als gevolg daarvan hebben wij niet kunnen vaststellen of er eventueel correcties noodzakelijk waren.

De winstbestemming 2015 heeft plaatsgevonden op basis van het geconverteerde SRD-resultaat 2015.

Verantwoordelijkheden van de Directie en de Raad van Commissarissen voor de samengevatte geconverteerde jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de samengevatte geconverteerde SRD-jaarrekening 2017 op basis van de grondslagen en de conversiemethode zoals beschreven in de toelichting. De Raad van Commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het Telecommunicatiebedrijf Suriname (Telesur).

Onze verantwoordelijkheden

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel of de samengevatte geconverteerde SRD-jaarrekening 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten is ontleend aan de gecontroleerde USD-jaarrekening op basis van onze werkzaamheden uitgevoerd in overeenstemming met Internationale Controlestandaarden met betrekking tot opdrachten om te rapporteren betreffende samengevatte financiële overzichten.

Paramaribo, 20 juli 2020

Tjong A Hung Accountants N.V.

drs. J.D. Kortram RA CA
Partner

TRESNA PINAS. VEELZIJDIGE MOENGOESE

“WIJ MOETEN MOENGO ZELF WEER MOOI MAKEN”

“Ik doe heel veel”, antwoordt Tresna Pinas desgevraagd. Bij haar huis in Moengo leidt zij een craftshop waar voornamelijk lokale vrouwelijke crafters producten verkopen aan toeristen en lokale bezoekers. Pinas is voorzitter van Stichting Teke Leli (scholing volgen) met onder meer een theaterschool en een dansschool, waar jongeren marrondans-stijlen kunnen leren. Haar vader is marroncultuurkenner en de ‘motor’ achter Teke Leli. Pinas neemt ook gesprekken met ouderen op. “Die kan ik dan later weer gebruiken voor jongeren die dat stukje geschiedenis niet kennen.” Ze is ook hoofd van de Bambischool met ongeveer 400 leerlingen. “Als jongeren scripties moeten schrijven, presentaties moeten houden of iets moeten voordragen, help ik hen graag.”

ECONOMISCHE ZELFREDZAAMHEID

Pinas beijvert zich voor economische zelfredzaamheid en werkt veel met alleenstaande vrouwen. Ze begon daarmee bij terugkeer in Moengo na twee jaar verblijf in een vluchtelingenkamp in Frans -Guyana vanwege de Binnenlandse Oorlog. “Veel vrouwen verloren hun partner in de oorlog. Er waren ook tienermoeders die niet meer naar school konden, omdat ze hun gezin moesten onderhouden.” Pinas, die zelf moeder is, weet hoe zwaar het is om alleenstaand te zijn. “Daarom móest ik iets doen voor deze vrouwen. We begonnen met kniplessen, handwerk, maakten spullen voor de verkoop en zo ontstond de craftshop.”

IN EIGEN HANDEN

Haar MULO-opleiding, die zij moest onderbreken vanwege de oorlog, maakte zij alsnog af. Na het behalen van de boslandakte werkte zij twee jaar als leerkracht in het binnenland. Daarna behaalde ze in vijf jaar haar onderwijzersakte. Pinas heeft Teke Leli ook opgericht om het heft in eigen handen te nemen. Organisaties uit Paramaribo en het buitenland kwamen op de nijverheidsvrouwen het van Moengo af met een “medelijdenmodel”. “Sommige deden in korte

Cultuurvrouw Tresna Pinas voor haar 'Craftshop Moengo'

“medelijdenmodel”. “Sommige deden in korte tijd een oppervlakkig project met ons, maakten foto’s of lieten een krantenartikel schrijven. Daarna waren ze weg en hadden ze intussen hun geld van donoren ontvangen. Vandaar dat ik ben overgegaan tot een stichtingsvorm om rechtstreeks met donoren te kunnen dealen.”

WEER OPBOUWEN

Pinas gelooft in de economische potentie en totale wederopleving van haar geboorte-plaats. “Wij van Moengo moeten zelf zorgen voor ontwikkeling en dat het hier weer mooi wordt. Daarom stimuleer ik jongeren hun diploma te behalen en een eigen onderneming te starten.” Ze heeft een behoorlijke impact op de economische kansen van plaatsgenoten. “Vrouwen die vroeger geen kleren konden maken en nu hele mooie zelfgemaakte pakjes en andere kledingstukken verkopen. In de meeste gevallen ben ik trots op de mensen die ik ondersteund heb. We leren elkaar niet te wachten op lanti (de overheid).”

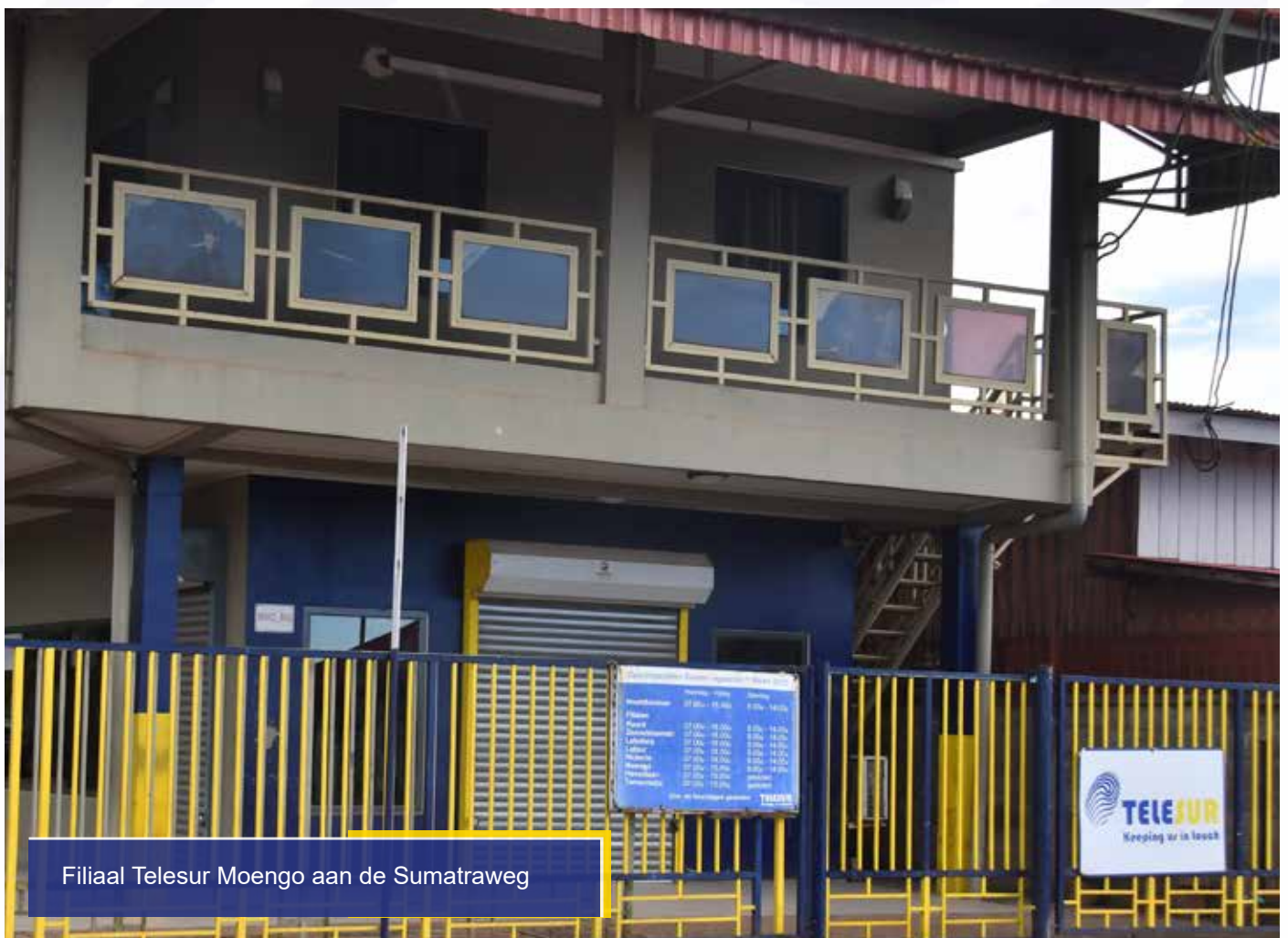

Impressie van het assortiment 'Craftshop Moengo'

Telesur Shop aan de Waterkant te Albina

Filiaal Telesur Moengo aan de Sumatraweg

DE TELESUR LOCATIES IN SURINAME

Telesur Heiligenweg (Centrum)

Adres: Heiligenweg 14
Telefoon: +597 474242 / +597 473944

Telesur Havenlaan

Adres: HavenlaanZuid 1
Telefoon: +597 474242 / +597 473944

Telesur Noord

Adres: Hk. Jozef Israelstraat / Kristalstraat
Telefoon: +597 550168

Telesur Zonnebloemstraat

Adres: Zonnebloemstraat 50
Telefoon: +597 494555

Telesur Latour

Adres: Latourweg 57
Telefoon: +597 484500

Telesur Lelydorp

Adres: Indira Gandhiweg 474
Telefoon: +597 0366767

Telesur Tamanredjo

Adres: Pandit Tilakdhariweg
Telefoon: +597 0356329 / +597 0356330

Telesur Moengo

Adres: Sumatraweg
Telefoon: +597 0341300

Telesur Coronie

Adres: Hoofdweg
Telefoon: +597 0235118

Telesur Nickerie

Adres: Oostkanaalstraat 3
Telefoon: +597 0231751

